

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALĂ

Onor. Biblioteca Palatului Cultural Arad

ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

EDITOR:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

Nr. 1.738/1948.

ANDREI

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Aradului
Ienopolei și Hălmegeului.

Prea Cucerhnicilor și Onoraților membri din cler și mireni ai Adunării noastre Eparhiale, har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos, iar dela smerenia Noastră arhierască binecuvântare.

În temeiul art. 11 alin. 10 din Legea Nr. 167/1948, publicată în Monitorul Oficial Nr. 121 din 30 Mai 1947, convocăm Adunarea Eparhială a Aradului în sesiune ordinară pe ziua de

Duminică 30 Mai 1948

ora 9 dimineața, când se va oficia Sfânta Liturghie și Chemarea Duhului Sfânt în Catedrala din Arad, după care va urma deschiderea Adunării Eparhiale, în sala de ședințe a Episcopiei.

Arad în 14 Maiu 1948.

† ANDREI,
Episcopul Aradului.

† IRINEU MIHĂLCESCU

O culminație a teologiei ortodoxe române

În ziua de 24 Aprilie 1874, în casa unui preot din Pătârlagele județului Buzău odrăslea al șaptelea copil, după nume Ioan. Înzestrat cu alese însușiri trupești și sufletești, copilul creștea și se întărea cu duhul, în fața oamenilor și a lui Dumnezeu. Simțind în sine chemarea către preoție și iubirea de altarele Domnului, îndată după terminarea cursurilor primare, copilul intră în Seminar. În acele momente de cumpănă, tatăl său, ca un alt Zaharia, se va fi gândit în inima sa înflorată: Și tu pruncule, slujitor al Celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului să-ți gătești căile și să dai poporul cunoștința mântuirii (Lc. I, 76-77). Și gândul trup s'a făcut.

Ținărul Ioan Mihălcescu absolvă Seminarul Central din București și se înscrie la Facultatea de Teologie. Aici, prin lucrarea sa despre „Istoria Bisericii române dela 1800 la 1850 și a literaturii teologice

din această epocă”, este încununat cu premiul Universității din București, iar prin lucrarea despre „Sinodul III ecumenic din Efes” obține la 30 Iunie 1899 titlul de licențiat în Teologie.

Dela București, I. Mihălcescu pleacă la Berlin, apoi la Leipzig, ca să-și desăvârșască studiile. Aici se ocupă în special cu filosofia și teologia sistematică. La Berlin audiază trei semestre cursurile unor profesori ca Paulsen, Simmel, Tiele, Delitzsch, Harnack, Pflleiderer, Seeberg, Kaftan, iar la Leipzig audiază pe Wundt, Heinze, Barth, Volkelt și alții, ca 1903 să-și treacă doctoratul în filosofie, „summa cum laude”, cu teza: „Darlegung und Kritik der Religionsphilosophie Sabatiers”, o expunere critică a filosofiei religioase a lui A. Sabatier, fost profesor și decan al Teologiei protestante din Paris (publicată la Berna în 1903).

Intors acasă, cu fața unor examene și lucrări

care au avut răsunset în țară și străinătate, e numit cu data de 1 Iunie 1904 profesor agregat apoi la 28 Martie 1908 ca titular definitiv la Facultatea de Teologie din București, pentru catedra de Dogmatică și Apologetică. Vreme de 35 ani profesorul I. Mihălcescu a ilustrat „ca nimeni altul învățământul teologic al României”, până la data de 1 Iunie 1939, când limita de vârstă îl trece în rândul profesorilor onorari ai Facultății, aureolat cu un prestigiu unic în rândul teologilor români.

În 1923 prof. I. Mihălcescu a fost hirotonit preot pe seama bisericii Amza din București, iar după moartea soției i s'a oferit să aleagă între două scaune chiriarhale, de episcop sau mitropolit. Le-a refuzat pe amândouă. Mai apoi, după noui și stăruitoare insistențe, a primit harul și treapta de arhiepiscop al Patriarhiei sub numele de Irineu și în 1938 locotenența la Episcopia Râmnicului-Noul Severin, fără să se despartă de Facultate, până la data pensionării. După trecerea Mitropolitului Nicodim Munteanu de Patriarh la București, Irineu Mihălcescu e ales Mitropolit al Moldovei. Aici, slujește Domnul până în vara anului 1937, când se retrage în liniștea mănăstirii Agapia, unde încheie ochii la 5 Aprilie și e înmormântat la 8 Aprilie 1948, în vârstă de 74 ani.

/ *

Ceeace caracterizează viața profesorului I. Mihălcescu este munca și bunătatea exemplară, iar stilul operii sale: știința sfântă și claritatea.

I. Mihălcescu a fost un om al muncii. Din școală unde a fost un învățacel eminent și până la bătrânețe, a muncit cu pasiune și cu dragoste. Prelegerile sale de model, erau rodul unui spirit înzestrat cu daruri alese, spirit îmbogățit cu un fond vast de cunoștințe adunate din Sf. Scriptură, din Sfinții Părinți, din cărțile de temelie ale tuturor religiilor pământului, din operele filosofilor și ale teologilor, din tot ce cultura omenirii a putut aduna mai de valoare, în curgerea veacurilor. Prin muncă asiduă și multilaterală și-a adunat acel cuprins bogat de cunoștințe, din care a curs pagină de pagină — ca dintr'o rotativă vie — opera vieții sale, publicată în limba română, în limba greacă, în limba germană și în limba franceză.

Pe lângă lucrările amintite, I. Mihălcescu, pe când era încă student, în vara anului 1901, retras într'un sat de pe litoralul Balticel, a scris un „Compendiu de Teologie simbolică”, pe care l-a publicat în anul următor la București și peste alți 20 ani în versiune franceză sub titlul: „La Theologie symbolique au point de vue de l'Eglise orthodoxe orientale”. Lucrarea aceasta este cea dintâi și unica în acest fel în teologia românească. În 1904 publică la Leipzig în textele originale: hotărârile dogmatice ale sinoadelor ecumenice, mărturisirile de credință ale Bisericilor ortodoxe: a lui Ghenadie Școlarul, a lui Petru

Movilă, a lui Dositei și a lui Mitrofan Kritopoulos, urmate în apendice de: Dialogul lui Ghenadie, Mărturisirea lui Ciril Lucaris, Liturghia Sfântului Ioan Hrisostom, Regulele monahale ale Sfântului Vasile cel Mare, diferite rugăciuni și cântări de înmormântare, — toate sub titlul: *θησαυρος της Ὀρθοδοξίας* (Tezaurul Ortodoxiei). Die Bekenntnisse und die wichtigsten Glaubenzeugnisse der Griechisch-orientalischen Kirche.

De aci încolo, I. Mihălcescu publică an de an peste 500 studii, articole și lucrări, care după cuprinsul lor fac parte din Istoria religiilor, Apologetică, Dogmatică, Liturgică, manuale didactice, traduceri și scrieri de popularizare. Din Istoria religiilor publică numeroase studii, „Epopoea lui Ghilga-meș” (versiune, analiză și note explicative), „Manava-Lharma-Sastra” sau „Legea lui Manu” (instituțiile civile și religioase ale Indiei) în două ediții (1920 și 1944), „Bhagavad-Gita” poemă indiană (1932) și „Istoria religiunilor lumii” (1946), operă completă, unică la noi (453 pagini mari).

Din cuprinsul Apologeticii publică o mulțime de studii, lucrări și conferințe, dintre care amintim: „Cosmogonia popoarelor civilizate din antichitate, cosmogonia biblică și cosmogonia științifică modernă”, „Curs de Teologie Fundamentală” vol. I. 1932, operă vastă, începută în stil mare, dar spre regretul nostru neîncheiată, și „Teologia luptătoare”, — o apologetică prescurtată, de mare folos pentru oricine dorește orientări sintetice în cuprinsul Apologeticii. Tot în interes apologetic traduce, în colaborare: „Minunea” de Bettex, în două ediții, „Creștinismul și studiul naturii” tot de F. Bettex, și „Dumnezeu în natură” de C. Flammarion, în mai multe ediții.

În domeniul Dogmaticii publică, pe lângă alte multe articole și studii, un „Manual de Teologie dogmatică” în mai multe ediții, un „Catehism creștin ortodox” în 5 ediții și „Dogma soteriologică”, 347 pagini în 10 fascicule (1926 — 1928), care reprezintă numai o parte — cea mai importantă — din prelegerile pe care le-a ținut studenților.

În domeniul biblic, liturgic, patristic și canonic I. Mihălcescu de asemenea a publicat o serie de lucrări de valoare, dintre care amintim: „Noul Testament al Domnului nostru Iisus Hristos și Psalmii”, ediție portativă, după modelul celor britanice, tradusă în colaborare cu d. prof. T. M. Popescu și tipărită în 1938; Liturghierul și Ceaslovul mic, cărți revizuite împreună cu pr. Paraschiv Angheliescu, „Prohodul Domnului” (în colaborare cu Gh. Popescu-Zimnicea), „Scrierile Părinților apostolici” trad. în colaborare cu M. Pâslaru și Gh. Nișu în 2 vol. și 2 ediții și „Dreptul bisericesc oriental”, de Nicodim Milas, trad. cu D. I. Cornilescu și Vasile Radu.

I. Mihălcescu a publicat manuale didactice pentru întreg învățământul religios, pentru toate școlile

și clasele primare și secundare, în multe ediții, singur sau în colaborare. A publicat în colaborare cu păr. prof. Em. Vasilescu acele admirabile volume de lecturi: „Apărarea credinței” (1937) și „Educația morală prin lecturi” în 2 volume. Tot în interesul educației morale și a popularizării adevărilor credinței creștine publică: „Mamă și fiu” (trad. după M. Ettner), „Coliba indiană” (trad. din Bernardin de Saint Pierre), „Varlaam și Ioasaf” (prelucrare), „Să-L urmăm” de H. Senkiewicz, „Urania” (de C. Flammarion), „Mărgăritare biblice pentru copii”, „Viața Mântuitorului” întocmită după cele patru Evanghelii în 3 ediții, „Explicarea sfintei Liturghii” în 5 ediții, „sfânta Evanghelia dela Matei” din nou tălmăcită și tălmăcită pentru popor; la fel „Sf. Evanghelia dela Marcu” și „Sf. Evanghelia dela Luca”, și altele. A colaborat la revistele: *Biserica Ortodoxă Română*, *Convorbiri Literare*, *Λόγος*, *Raze de Lumină*, *Studii Teologice*, *Solidaritatea*, *Revista Cursurilor* și a *Conferințelor etc.*

Nu e locul să înșirăm aci întreagă bibliografia lucrărilor publicate de Mitropolitul I. Mihălcescu. Din cele înșirate se poate vedea lămurit că a fost un profesor muncitor. Față de opera vieții sale nu avem decât un singur regret, că nu și-a colecționat studiile și nu și-a revizuit cursurile, astfel ca să ne dea: o Dogmatică și o Apologetică-întreagă, în felul istoriei religiilor lumii, pe măsura pregătirii și capacității sale. În schimb ne-a adunat materialul și ne-a arătat drumul, așa încât unul din ucenicii lui va putea face și lucrul acesta. Ne-a lăsat în suflete bunătatea sa pilduitoare, ne-a lăsat în atâtea opere știința sa teologică, expusă limpede și în sinteze pe care numai I. Mihălcescu le putea face.

Avem încredințarea, că dela Mitropolitul Petru Movilă, care reprezintă cea dintâi contribuție românească la patrimoniul ecumenic al Ortodoxiei, Mitropolitul Irineu Mihălcescu este o nouă culminație, a doua contribuție românească la patrimoniul ecumenic al Ortodoxiei, — fapt pe care l-a confirmat Academia grecească, alegându-l printre membrii ei.

Irineu Mihălcescu a ridicat teologia ortodoxă română la o înălțime și la un prestigiu pe care nu le-a avut înainte de el și care după moartea lui numai cu greu s'ar putea depăși. De aceea, în tăcerea aproape generală, care a însoțit trecerea lui din lumea aceasta, am simțit o datorie de conștiință și de ucenic, să fac această pomenire despre viața și opera sa strălucită, plină de lumina și cunoștința mântuirii, însoțită de rugăciunea ploasă către Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-l ridice urmași care să ducă torța aprinsă de el mai departe, din biruință în biruință, spre cât mai multe și mai luminoase culmi.

Filosofia renașterii

Față de filosofia e'enă, filosofia renașterii ne pare sărăcită ca sens. Individualist, anarhic și raționalist, spiritul renașterii se proiectează pe orizontul cultural al Europei, ca un protest împotriva dogmatismului scolastic și ca efort de afirmare a omului ca om. Înăbușit de formule sterpe, bântuit de dureri oculte și tiranizat de lege, acest om s'a vrut liber, s'a răzvrătit, a sfărâmat pretinsele cătușe, și-a înfipt picioarele în pământ, a spart icoana sfințeniei ca pe un idol tiran și, încins cu sabie de erou a pornit să cucerească lumea în numele umanului și-al libertății. Profilul lui pare măreț, dar și sinistru, căci îndărătul aparențelor stăruie mizeria și decadența. Nici umanul și nici libertatea, în epoca renașterii, nu au triumfat; — dovadă, orientarea naturalist-raționalistă a filosofiei sale. „Nu aripi trebuie să se pună spiritului omenesc — spunea Bacon — ci plumb, căci cu prea mare ușurință se avântă în cele mai înalte abstracțiuni, pierzând orice contact cu experiența”. Și într'adevăr, spiritul omenesc, în această epocă pretinsă excepțională, s'a prăbușit sub apăsarea de plumb a naturalului și a necesității.

Filosofia modernă, dintru început, prezintă o dublă orientare: empiristă, reprezentată de Bacon, și alta raționalistă, reprezentată de Descartes. Între empirismul sceptic al urmașilor lui pe deoparte, și între raționalismul dogmatic al lui Descartes pe de altă parte, deosebirea pare mare și de netrecut. Pare numai, căci în realitate, ambele direcții s'au născut din una și aceeași atitudine: naturalismul. Ceeace caracterizează naturalismul e necesitatea sau legea, atât pe plan ontologic, cât și pe plan epistemologic. Tot ceea ce se întâmplă, se întâmplă în mod necesar și în conformitate cu anumite Legi imuabile. Datorită necesității, datorită legii, poate avea loc prevederea, care e socotită și astăzi, în lumea oamenilor de știință mai ales, ca singurul criteriu al adevărului. Spre deosebire de știință, filosofia a căutat un alt criteriu pentru adevăr. L-a căutat din nevoia de a-și cuceri autonomie, măcar aparentă, față de noul stăpân în slujba căruia a intrat odată cu depărtarea de teologie, față de știință, dar nu a izbutit să-l găsească. Indiferent de formulare, și pentru filosofie, criteriul adevărului rămâne necesitatea logică, necesitatea conformării spiritului sau subiectului cu obiectul, în cazul empirismului; necesitatea conformării obiectului cu subiectul în cazul raționalismului, sau simplu, necesitatea conformării lor reciproci, în cazul criticismului.

Teza aceasta a conformismului dintre subiect și obiect, este anterioară filosofiei renașterii. Ea aparține scolasticeii. Toma de Aquino a fost acela care a definit pentru prima oară „adevărul” ca „adequatio rei cum intellectu”. Definit astfel, „ade-

vărul" mai purta încă ceva din caracterul de absolut pe care i-l atribuiseră, indirect filosofia greacă, purta sens metafizic. Conformarea lucrurilor era concepută în raport, sau față de rațiunea divină și nu de cea umană. Față de rațiunea umană, acest adevăr își pierde sensul metafizic și se preschimbă într'un conformism epistemologic: „adequatio intellectus cum re". Filosofia renașterii sub această ultimă formă l-a împrumutat. Chiar și atunci când această filosofie afirmă formula inversă, dincolo de om și de epistemologic, ea nu trece. „Adequatio rei cum intellectu" în spiritul acestei filosofii, nu înseamnă nimic altceva, decât că formele pe care le îmbracă obiectul cunoașterii mele, sunt opera mea.

Concepția unui adevăr despuiat de sens metafizic, imprimă filosofiei renașterii caracter naturalist, o sărăcește și o înecă în prejudecata cunoașterii pure, a cunoașterii despersonalizate, a universalismului logic. S'ar părea la prima vedere, că aceste prejudecăți nu convin empirismului. În vremea noastră, John Stuart Mill, ca cel mai consecvent empirist, a și renunțat, formal, la ele; a renunțat mai ales la universalismul logic¹⁾.

Totuși, empiriștii renașterii, ca: Bacon, John Locke și David Hume, au crezut în ele, fapt care explică scepticismul lor. Căci dacă nu ar fi crezut în universalismul logic, ei nu s'ar fi putut îndoi de veracitatea cunoașterii sensoriale, și ca atare, nu ar fi sfârșit în îndoială și nu s'ar fi pierdut în neîncredere în propriile lor puteri. Firesc ar fi fost, pentru ei ca empiriști, să considere cunoașterea senzorială ca reală și justă, și ca atare, să se facă posibili de a fi acuzați de dogmatism și nu de scepticism. Dogmatismul și scepticismul, de altfel, sunt atitudini complimentare și nu contradictorii, cum se crede. Este imposibil să fii dogmatic, fără a fi în același timp sceptic, și tot așa, e peste putință a fi sceptic, fără ca în aceeași vreme să nu fii și dog-

matic. Dogmatismul și scepticismul implică în mod necesar o scindare a facultăților de cunoaștere, implică bipolaritatea: rațiune-simțuri. Credința în puterea de cunoaștere a rațiunii e dogmatică nu prin acest simplu fapt, ci prin faptul că ea nesocotește și chiar se opune cunoașterii sensoriale, e dogmatică prin faptul că e sceptică față de cunoașterea senzorială. Și așa după cum dogmatismul nu e un corelat necesar al raționalismului, nici scepticismul nu e un asemenea corelat al empirismului. S'ar putea tot așa de bine vorbi despre un dogmatism al empirismului și un scepticism al raționalismului. Empirismul renașterii — în sensul acesta — întrucât e sceptic față de sine însuși, dovedește că el e în adâncuri un caz specific, un caz aparte, de raționalism. Și mai dovedește indirect, că problema centrală a oricărei filosofii este și trebuie să rămână omul.

Ei bine, omul, în numele căruia s'a declanșat revoluția renașterii, a fost naturalizat, a fost despuiat de sens transcendent, a fost pe plan teoretic, și poate și practic, obiectizat și mai apoi divizat în facultăți și parafacultăți, a fost materializat. Ca o urmare a naturalizării și materializării lui, adevărul a fost relativizat, iar cerul, deodată cu stingerea celor din urmă aspirații spre înalțuri, s'a întunecat asemeni unui mormânt, cuprinzând umanitatea toată. Secolul luminilor a sfârșit prin a-l robi pe om, iar marea revoluție a liberării lui, a sfârșit atunci prin a-l ucide.

V. Gheorghiuță

Recăsătorirea preoților

Contribuții la deslegarea unei probleme.

1. *Timotei 3, 2* — normă de drept divin.

În coloanele acestei reviste s'a desbătut, nu de mult, problema căsătoriei după hirotonie, cu accentuarea în special, asupra recăsătoririi preoților văduvi.

Păr. dr. Nicolae Popovici, profesor de drept bisericesc, este de părere, în studiul său „Recăsătorirea preoților văduvi", că dispozițiunile canonice care interzic căsătoria după hirotonie, și recăsătorirea preoților văduvi, sunt pasibile de modificare și trebuiesc modificate în sensul de a admite căsătoria preoților văduvi (vezi Biserica și Școala — colecția 1947, Nr. 34, 35-36, 37-38, 39, 40 și 41).

Presbiterul B. în studiul său „Hirotonia, impediment la căsătorie" arată că hirotonia este un impediment absolut la căsătorie, că dispozițiunile ce opresc căsătoria după hirotonie sunt de drept divin, nu se pot și nici nu este necesar a le schimba (vezi Biserica și Școala Nr. 50, 51 din 1947, 2-3 din 1948).

Argumentele întrebunțate în studiile de mai

¹⁾ În operațiile ei, logica formală, pleacă dela noțiuni, ca dela niște elemente primordiale și oarecum definite aonstituite, și încearcă să deducă din relațiile posibile ale acestor noțiuni sau elemente atomi, întregul proces al gândirii umane, ca: judecări, raționamente, silogisme, etc. Ca nume ce se dă unei categorii de lucruri sau obiecte, noțiunea aparține logicii. Numai că procesele premergătoare formării noțiunilor, ca: analizarea, compararea, abstractizarea, presupun ele înșile o logică constituită și ca atare, noțiuni formate. Nu poți să compari, nu poți să deosebești esențialul de accidental, caracteristicul de necaracteristic, fără ca să ai o înțelegere temeinică a lucrului. Între lucruri necunoscute, acest proces nu e posibil. Și iată că, așa cum este formulată teoria noțiunilor, ea duce la paradoxala situație de a afirma că înainte de a forma noțiuni, trebuie să cunoști obiectul, ceea ce e tot una cu a susține că procesul cunoașterii premerge procesului logic, și că la urma urzii, el e posibil și fără de logică. Situația nu ar părea atât de paradoxală, dacă această cunoaștere pretabilă ar fi simplă percepție. Pe bază de percepții numai, nu se pot crea însă imagini complete despre lucruri. Percepția fără apercție e un non-sens, și-apoi cunoașterea care să facă posibilă o distingere, o analiză a lucrurilor, este o cunoaștere logică și nu poate fi simplă percepție. Logica presupune noțiunea, iar noțiunea presupune logică. Iată cercul vicios al logicii formale.

sus nu sunt noi, după cum nu sunt noi, nici discuția, nici atitudinile față de problema recăsătoririi preoților.

Păr. profesor dr. N. Popovici a ajuns la convingerea că recăsătorirea preoților se poate și trebuie admisă, în urma preocupărilor de peste trei decenii cu studiul canoanelor și a dreptului bisericesc și își expune părerea folosind modul de argumentare clasică, utilizată de toți susținătorii căsătoriei a doua a preoților (Mitrop. Al. Sterca-Șuluțiu, ep. Nicodim Milaș, de V. Găina, Dr. L. Iacob etc.)

Pe scurt expuse aceste argumente se înlanțuiesc în felul următor: Căsătoria a doua a preoților se poate admite deoarece cuvintele sf. Apostol Pavel către Timotei „episcopul să fie bărbatul unei femei“ (I. Tim. 3, 2) pe care se bazează dispozițiunile care interzic recăsătorirea preoților văduvi, nu constituie norme de drept divin, ci sunt norme disciplinare. Având acest caracter — norme disciplinare — întreaga legislație referitoare la căsătoria doua a preoților este pasibilă de modificare. Între taina hirotoniei și între taina nunții nu există nici o incompatibilitate, hirotonia nu este impediment absolut la căsătorie. Motive imperioase, de ordin practic, pledează pentru modificarea dispozițiilor canonice în sensul de a admite recăsătorirea preoților.

Presbiterul B. reluând argumentele potrivnicilor căsătoriei a doua a preoților, (Mariu Teodorian, Dr. Em. Voiutski, dr. V. Gheorghiu, etc.) este de părerea că textul dela I. Tim. 3, 2, împreună cu întreaga legislație canonică ce oprește căsătoria după hirotonie sunt norme de drept divin, în consecință, nici sinodul ecumenic chiar, nu le-ar putea modifica. De altfel situația de azi nu cere, după Presbiterul B., nici o modificare a canoanelor, cu atât mai puțin o modificare în favorul căsătoriei a doua a clericilor.

Aceste sunt pozițiile și argumentele de totdeauna în problema recăsătoririi preoților.

Rândurile ce vom scrie nu pornesc nici din poftă polemică, nici din gând de a stârni furtună în paharul de apă, și lăudat fie Dumnezeu, nici din oarecare interes personal; ne însufletește numai grija pentru mântuirea și mai binele poporului, pentru slava sfintei Biserici.

Nu vedem ce am putea spune nou — ceva ce nu s'ar mai fi spus în jurul problemei — așa că străduința noastră va avea un țel mult mai modest, anume acela de a scoate în evidență anumite împrejurări în urma cărora să mijlocim cetitorilor posibilitatea de a-și forma o convingere, în chestiunea dată, în conformitate cu adevărul.

Pornim, ca și toți ceilalți dela însuși nodul gordian al problemei: textul dela I Tim. 3, 2, 13. „Încă se cade episcopului să fie fără prihană, al unei mueri barbat“ (vers 2)... „Diaconii să fie al unei femei bărbați“ (vers 13).

Două chestiuni se cer lămurite în legătură cu acest text, de rezolvarea cărora depinde atitudinea față de căsătoria a doua a preoților.

Întrebarea întâi este: dispoziția sf. ap. Pavel dela I Tim. 3, 2 face parte din revelația divină, constituie o normă de drept divin, sau poate fi considerată drept o normă disciplinară.

Cea de a doua întrebare, egală în importanță, pentru economia generală a problemei, cu prima se referă la înțelesul pe care l'a dat Apostolul expresiei „bărbatul unei femei.“

Răspunsul adevărat la ambele întrebări îl găsim numai dacă judecăm textul, nu izolat, ci încadrat în concepția generală a Apostolului asupra căsătoriei și mai ales a recăsătoriei.

Epistola I către Corinteni cuprinde în amănunțime învățătura Apostolului asupra căsătoriei.

Capitolul VII din I Cor. ne furnizează prețioase lămuriri, deși nu categorice, în legătură cu prima întrebare. Aci, Apostolul își grupează dispozițiunile în trei categorii: unele le dă „după sfat iar nu după poruncă“, altele după porunca lui Dumnezeu, „poruncesc, nu eu, ci Domnul“, altele după porunca sa proprie „eu zic nu Domnul.“

Apartenența la normele dreptului divin, în urma mărturiei directe a Apostolului, nu o poate trage nimeni la îndoială, numai a uneia singure dintre dispozițiuni: „Iar celor căsătoriți poruncesc, nu eu, ci Domnul...“ (I Cor. 7, 10-11.) Celelalte dispozițiuni, Apostolul, mărturisește că sunt dela sine, date fie ca porunci ale sale propriu (I Cor. 7, 12-24) fie ca sfaturi (I Cor. 7, 1-12; 25-40.)

Dispozițiunea dela I Tim. 3, 2, 13 se încadrează — după concepție — între dispozițiunile despre căsătorie sau necăsătorie dela I Cor. 7, 1-12, deși, după formă, se deosebesc fiindcă, în aceasta din urmă, Apostolul nu declară dacă aceasta este o poruncă a Domnului, a sa proprie, sau este numai un sfat.

Având în vedere completa identitate de fond cu dispozițiile dela I Cor. 7, 1-12, pe care însuși Apostolul le declară de sfaturi, nu vom greși dacă dispoziția dela I Tim. 3, 2, 13 o vom considera drept sfat al Apostolului.

Majoritatea exegetilor sunt de părerea, că, deși, dispozițiunea dela I Tim. 3, 2 are caracter de sfat, totuși, în ceea ce privește obligativitatea, autoritatea, nu se deosebește întru nimic de poruncile directe ale Domnului. Se susține că învățătura sf. apostol Pavel asupra căsătoriei, expusă fie ca poruncă, fie ca sfat, poartă pecetea inspirației divine, a revelației dumnezeiești.

Apostolul vorbește luminat de Duhul Sfânt, iar dispozițiunile sale — porunci sau sfaturi — referitoare la căsătorie, deci și cea dela I Tim. 3, 2, fac parte din revelația divină, sunt norme de drept divin.

În sprijinul acestei teze se aduce însăși mărturia Apostolului care declară odată (I Cor. 7, 25) că sfaturile sale le dă „ca un miluit dela Domnul, a fi credincios” și încheind învățătura despre căsătorie spune „că mi se pare că și eu am Duhul lui Dumnezeu” (I Cor. 7, 40).

Sfatul apostolului „nu e părere personală, ome-nească ci ca apostol chemat de Dumnezeu, spune el aceasta, așadar e deducere din învățăturile fundamentale ale creștinismului. „... Apostolul face reflexiuni asupra învățăturilor fundamentale ale creștinismului cu ajutorul Duhului sfânt...” (Dr. Iosif Olariu: Epistolele sf. ap. Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efeseni. pag. 307-308.)

Pr. I. Așeu

prof. la Academia de Teologie

Scrisori pentru frații Preoți

Pildă

Dupăce înfricoșatele patimi ale Mântuitorului au trecut și ne găsim acum copleșiți de lumina învierii, totuși e bine să evocăm scena descrisă de sf. evanghelist Ioan în următoarele cuvinte: „Și făcându-se cină, când diavolul pusese de-acum în inima lui Iuda al lui Simon Iscariotul, gândul ca să-l vândă, știind Iisus că toate i-a dat Tatăl în mâni și că dela Dumnezeu a ieșit și la Dumnezeu merge, s'a sculat dela cină și și-a pus vesmintele la o parte și luând un ștergar, s'a încins. După aceea a turnat apă în lighian și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins” (13, 2-5).

Faptul că Iisus Ingenunche în fața ucenicilor — chiar și a lui Iuda — ca să le spele picioarele, ne dovedește în chip incontestabil, că Domnul atât de mult cinstește pe fiecare om, încât e în stare să Ingenunche în fața lui — chiar și în fața trădătorului — pentru că iubește pe fiecare om, pe toți oamenii.

Acest chip al iubirii Mântuitorului este foarte potrivit pentru a ne ridica din mijlocul preocupărilor zilnice, din noianul greutăților de tot felul, învățându-ne să fim răbdători, echilibrați sufletește și să avem pace lăuntrică.

Intr'adevăr lumea este foarte schimbăcioasă și drumurile ei adeseori spinoase. Avem și noi de a face cu multe feluri de oameni, cari după firea lor, după închinări, după principii, după temperament, se deosebesc mult de noi, unii fiindu-ne antipatici, iar alții chiar nesuferiți. Sunt unii, a căror prezență ne ține într'o permanență tensiune nervoasă, fiind ispițiți să-i criticăm, să-i dojenim, să le facem imputări și observări pentru toate faptele și chiar vorbele lor.

Sunt de aceia care ne amărăsc și de aceia pe care îi amărăm noi. Dela unii așteptăm prea multe și iarăș unii așteaptă dela noi prea mult, mai mult chiar decât, uneori ne stă în putință. Astfel, nemulțumirea își ridică fruntea pretutindeni și adeseori în gândul nostru nu putem găsi măcar un strop de iubire pentru aproapele. Ba se întâmplă uneori că nu ne putem suferi prietenii și alte ori ne-am dispenza bucuros chiar și de cei mai apropiați ai noștri.

Aceasta este icoana reală în cadrul căreia trăim și ne mișcăm și despre care — în general — credem că așa trebuie să fie și că nici nu se poate schimba.

Dar adevărul îl găsim în scena despre care am făcut amintire la început și el este, că noi trebuie să credem și să fim convinși că atunci când Hristos a Ingenunchiat înaintea lui Iuda, s'a umilit în fața unui om cu mult mai infam și mai ticălos decât aceia cu care avem noi adeseori de-aface și că atunci când i-a spălat picioarele, a făcut-o cu un om mult mai nevrednic de cât aceia cărora le strângem noi adeseori mâna. Ei bine, noi trebuie să avem toată siguranța, că acel care a făcut toate acestea față de Iuda, ar face la fel și față de toți acei pe care noi îi desconsiderăm, care ne sunt nesuferiți și chiar pe care îi urăm.

Acesta este adevărul. Gândește-te deci la cel mai nesuferit dintre semenii tăi și în același timp gândește și la aceea, că Hristos ar fi gata să Ingenunche și înaintea aceluia, și vei vedea cum îți se va schimba mentalitatea și atitudinea de până aci. Văzând cu ochii sufletești pe Hristos Ingenunchiat în fața „nesuferitului”, este imposibil să nu îți se limpezească pornirile, judecând, că în definitiv și tu trebuie să tratezi cu asemenea bunăvoință și suflet măreț pe aproapele tău oricum îți-s'ar părea, venind în ajutorul lui oricâte metehne ar avea și oricât de nesuferit ar fi.

Aceasta ne-a învățat Iisus Hristos când a zis ucenicilor: „Înțelegeți ce v'am făcut? Voi mă numiți Învățător și Domn și bine ziceți, căci sunt. Deci dacă eu, Domnul și Învățătorul vostru v'am spălat picioarele, și voi sunteți datori să spălați picioarele unul altuia, căci pildă v'am dat, ca precum am făcut eu și voi să faceți.” (Ioan 13, 12-15).

Să-i fim recunoscători Mântuitorului pentru pilda dată, s'o urmăm — mai ales noi — aducând astfel o rază de lumină blândă, în viața atât de irascibilă, lipsită de blândețe și răbdare, a lumii.

Preotul VIOREL,

Cetiți și răspândiți

**„Biserica și Școala”
adaus pentru popor**

Material pentru predici

La Dumineca Samaritencei, a V-a de Paști

Precum este apa cea de ploaie ce se pogoară din nouri pe pământ și în multe chipuri lucrează pe câmpii și în dumbrăvi, în flori și în pometuri, de le crește și le înfrumusețează, le albește și le roșește, gălbenește și mohorește, unele verzi, altele albe; și măcar că este apă numai într'un fel, ca în multe feluri lucrează, îndulcește și amărește; așa și Duhul Sfânt în multe chipuri lucrează; ca apa, — spală și curățește, crește și întărește în înțelegerea cea dumnezească, înfrumusețează și împodobeste, isvorăște neconținut și potolește și răcorește setea sufletului. Despre această apă a grăit Domnul Hristos cu samarineanca la fântâna lui Iacov, despre care ne spune Sf. Evanghelie de azi.

Samaria, în vechime, era fără bogată și cu mulți oameni, însă pentru că nu se închinau lui Dumnezeu ca alți jidovi, ci se închinau idolilor, s'a mâniat Dumnezeu pe dânșii (Iosia 14), și a trimis pe împăratul Siriei de i-a robii, și în locul lor a pus alți oameni să locuiască. Și nici aceia nu țineau legea lui Moisi, și deaceia voia lui Dumnezeu a fost de i-a mâncat leii și n'au putut trăi. Atunci au trimis la împăratul Siriei, jeluindu-se de cele ce păteau și împăratul, dacă înțelesese dela jidovii din robie că sufereau pentru că nu țineau legea lui Moisi, le-a trimis un preot judeu să-i învețe Legea. Și nici așa nu au primit legea deplin, ci unele dintr'ânsele țineau și altele nu le țineau. Pentru aceea erau urâți de jidovi.

Intr'această Samarie locuise oarecând Iacov, feciorul lui Isac și făcuse o fântână. La acea fântână a șezut și Hristos, ostenit de cale la amiază zi. Și iată că în acest timp o femeie din Samaria vine să scoată apă. Ucenicii lui Hristos erau duși în cetate să cumpere pâine. Și aceasta a fost înțelepciunea lui Hristos, căci de ar fi văzut femeia aceea un om cu douăsprezece slugi, s'ar fi rușinat și n'ar fi mers. Mergând, însă, ca la fântână, Domnul a grăit către dânsa: „Femeie, dă-mi să beau.“ Iar ea știind că sunt urâți Samarinenii, jidovilor, a zis: Cum ceri tu dela mine apă să bei, că eu sunt Samarineancă și jidovii nu se ating de Samarineni? Iar Domnul Iisus iar i-a grăit: De ai ști tu darul lui Dumnezeu și cine este acela ce grăiește cu tine să-i dai apă, tu mai vărtos ai cere dela dânsul și ți-ar da apă vie.

Și Iisus îi vorbea de apa cea vie, darul Sf. Duh, pe care o dobândește creștinul în sufletul său, de și-l adapă și-l răcorește de zăduful păcatelor și a poftelor lumii; care îndeamnă sufletul omului să iubească împărăția cerului și viața cea veșnică. Această apă a făgăduit Hristos, samarinei.

După aceea i-a zis ei să-și cheme bărbatul și ea a zis că n'are. Și dacă a văzut femeia aceea că Domnul Iisus îi vedește faptele ei cele ascunse, a crezut că este Mesia, de care grăiau prorocii, și a zis așa: Doamne, văd că tu ești proroc; deci învață-mă, unde mă voi închina? Că părinții noștri au zis că în acest munte se cade să se închine, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde se cade a se închina. Milostivul, Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a zis ei: Femeie, va veni o vreme de vor fi niște închinători adevărați, și se vor închina Părintelui ceresc, însă nu în Ierusalim, nici în acest munte numai, ci pretutindenea în tot locul.

Aici vorbește Iisus Hristos, de închinătorii cei adevărați, ce vor vrea să creadă — și au crezut — în Domnul Hristos și să se boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh. Nu numai în Ierusalim, ci în tot locul laudăm și cerem mila Sa, și-l cinstim ca pe Cel ce este făcătorul și ziditorul a toată lumea. Și a voit El, ca pe acești închinători să-i aleagă din lumea toată, și să-i răscumpere cu cinstit sângele Său — cum grăiește și Ap. Pavel (Gal. 3, 13): „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii“, adică din păcatul lui Adam și al Evei, care păcat biruia asupra fiecărui om dela începutul lumii și-l ducea spre iad. Pentru acel păcat și noi suntem sub blestemul lui Dumnezeu, de murim. Pentru aceea Fiul lui Dumnezeu a luat muncă asupra Sa, și-a vărsat sângele pe cruce, rupând zapisul păcatului celui dintâiu născut; moartea de stăpâna asupra sufletelor noastre, cu moartea Sa o călcă, și nouă, ca un Dumnezeu ce este, ne-a dăruit viață vecinică.

Pentru aceea se cade să aducem lui Dumnezeu laudă, cinste, închinăciune și rugă cu credință și cu frică, pururea și în tot ceasul, ca să dobândim mila Sa, să ne audă în vremea rugei noastre și în ziua mântuirii noastre să ne mântuiască de munca de veci. Niște închinători ca aceia voiește Domnul Hristos, să se închine cu duhul și cu adevărul, adică cu minte și cu credință. Pentru aceea cine se va închina lui Dumnezeu și i se va ruga, să nu se închine, nici să se roage fără minte și fără credință, adică să nu fie vătămată inima lui de mânie, sau de fățarie, sau de zavistie, sau de clevetire sau de alte fapte rele. Acestea toate să le lepezi dela tine; de vreme ce ești creștin. Cu minte alinată să te rogi și cu credință curată să crezi că poate să-ți folosească. Astfel de rugăciune așteaptă dela noi Dumnezeu.

Apoi a zis Iisus către ucenicii Săi: Ridicați-vă ochii voștri și vedeți holdele, că iată sunt acum gata de seceriș; cine va secera, va lua plată și va strânge roada în viața de veci. Secerătorii, zicea Mântuitorul, sunt Apostolii, iar plugarii cari au se-

mănat sunt Proorocii. Pentru aceea a grăit acel cuvânt zicând: Eu v'am trimis pe voi să secerăți unde nu v'ați ostenit, ci alții s'au ostenit, iar voi ați intrat în osteneala acelor. Proorocii, în Legea Veche, au proorocit toți de izbăvirea de veci ce avea să fie în Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Și pentru mântuirea lor, multe scârbe și ocări au răbdat, încă și munci și morți groaznice, însă pe Hristos cu ochii nu l-au văzut; iar, Apostolii, măcar că n'au mărturisit mai dinainte de Hristos, totuși au văzut cu ochii pe Hristos, izbăvirea cea de veci. Deci proorocii s'au ostenit de au mărturisit că va veni și se va naște pe lume, iar Apostolii au intrat în această osteneală a lor. De aceea a zis Domnul: Altul seamănă și altul seceră. Proorocii, ca niște plugari, s'au ostenit de au semănat cuvântul lui Dumnezeu în lume; iar Apostolii, ca niște secerători, au strâns credințioșii lui Hristos întru viața de veci.

(Din *Cazania*).

Informațiuni

● **Noul redactor** al revistei „Telegraful Român” din Sibiu este P. C. S. Prot. Dr. Emilian Vasilescu, profesor la Academia Teologică „Andreiană”. P. C. Sa este un distins și încercat condeiar, precum și un teolog cu bună reputație. Nădăduim că sub redactarea P. C. Sale, vechea revistă din Sibiu va cunoaște o nouă perioadă de înflorire și va contribui tot mai mult la întărirea credinței și a vieții noastre bisericești.

● **Pentru orice manifestare culturală** la sate și orașe, ca șezători pentru popor, conferințe culturale etc. trebuie să se ceară neapărat aprobarea prealabilă a Ministerului Artelor și Informațiilor, cu 3 zile înainte de ținerea ei. Decizia Ministerului Artelor Nr. 5416/1948 în acest sens a fost publicată în Monitorul Oficial Nr. 81 din 6 Aprilie a. c.

● **Legea pentru regimul general al Cultelor**, din 1928, a fost modificată de Adunarea Națională, la articolele: 12, 18, 27, 34 și 51.

● **Alegerea noului Patriarh** se va face la data de 24 Mai, a. c. potrivit Decretului de convocare a Colegiului Electoral Bisericesc, publicat în Monitorul Oficial de Luni.

● **Dăces**, Pr. *Melentie Pop* din Drauț, a trecut la cele eterne, în seara zilei de 5 Mai a. c. și a fost înmormântat în 7 Mai, de către P. C. Prot. A. Adamovici, asistat de Preoții: Sabin Bursașiu și Ioan Crișan din Agriș, Sabin Sasu și E. Bențea din Târnova, Mircea Albu din Dud, Sabin Faur din Arăneag, Oct. Rosu din Chier și C. Ungureanu din Drauț. Preotul Melentie Pop a fost originar din Ni-

moești jud. Bibor, fiu al preotului Moise Pop din acea comună. A păstorit parohia Drauț timp de 50 ani (1888—1938), până la pensionare, după care și ceilalți 10 ani ai vieții și i-a petrecut în mijlocul enoriașilor săi. Pr. Melentie Pop a fost un preot activ. A zidit biserica din Drauț, în 1897 și a renovat-o în 1927, când a înzestrat-o cu un iconostas nou. Tot lui i-se datorește zidirea fostei școale confessionale din Drauț, împrejmuirea sf. biserici cu gard de piatră și înzestrarea sf. biserici cu clopote noi turnate în București, și tot prin străduința lui s'a zidit școala nouă, de stat, din localitate, pe un intravilan al parohiei. **Odihnească în pace!**

Nr. 1617/1948.

Concurs

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 30 de zile, pentru îndeplinirea, *prin alegere*, a parohiei ROȘIE DE CRIȘ, protopopiatul Buteni.

V E N I T E

1. Foloșința sesiunii parohiale, 32 jug. cad. cu drepturile de pășune și pădure și două cânepisti.
2. Foloșința casei și a grădinei parohiale.
3. Stolele legale.
4. Salarul dela stat.

Parohia este de *clasa a II-a*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, și adresate Consiliului parohial din Roșia de Criș, se vor înainta, în timpul concursului, Consiliului Eparhial din Arad.

Preoții admiși la concurs, cu învoirea prealabilă a protopopului tractului, se vor prezenta în sf. biserică pentru a servi, cuvânta, cânta și a face cunoștința credincioșilor.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preotesc.

Arad la 26 Aprilie 1948.

† ANDREI

Traian Cibian

2-3 Episcop.

consilier ref. eparhial.

Nr. 1768/1948.

C I R C U L A R :

P. C. Conducători de Oficii parohiale și protopopești sunt invitați să se aprovizioneze dela Librăria Diecezană cu

a) tabloul membrilor Prezidiului R. P. R. bucată lei 60.

b) harta Republicii Populare Române bucată lei 50.75 bani.

Aceste decoruri editate de Ministerul Informațiilor sunt menite a împodobi pereții Oficiilor publice deci și cele protopopești și parohiale.

Arad, la 13 Mai 1948.

† ANDREI

Ic. Stavr. Caius Turicu

Episcop

consilier referent eparhial